

Qanserê Çijan (Memikan) (Breast Cancer)

Dr. Behrî ÇAKABAY
AÜTF, Onkolojîyê Cerrahî

CÎHAN DE NÊWEŞÎ Û MERG

Qansero (rîşa merdimwere) ke tewr zaf cinîyan de vecîyeno % 23yê ey qanserê çijan o.

2002: 1.152.000 bîyenê neweyî (yeni olgu) ameyê meydan, 411.000 merg (mortalite) virazîyayê.

2010: 1.500.000 bîyenê neweyî, 500.000 merg

Weşmendiş (sağkalım)

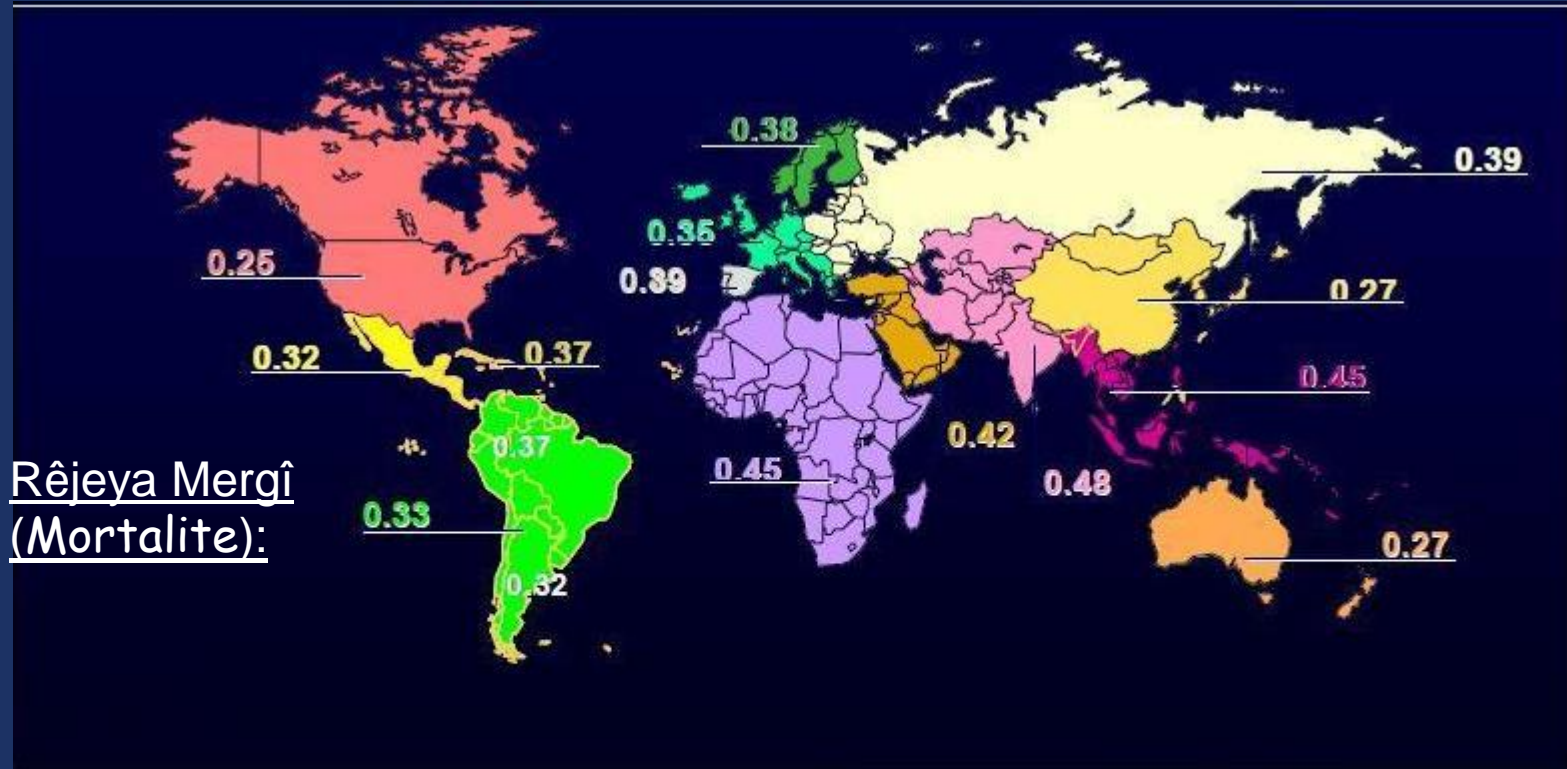
Nîsbetê Nimekî yê Weşmendişî (ortalama sağkalım)

- Welatanê Aversîyayan (Gelişmiş ülkeler) de 5 serrî weşmendiş % 89 o.
- Welatanê Kêmaversîyayan de 5 serrî weşmendiş % 57 o.

Parkin DM et al. CA Cancer J Clin. 2005

QANSERÊ ÇIJAN DE MERG (MORTALITE)

Rêjeya (oran) Mergî (Merg, tewr zaf Afrika de, tewr kêr Amerika de aseno)

Rêjeya Mergî
(Mortalite):

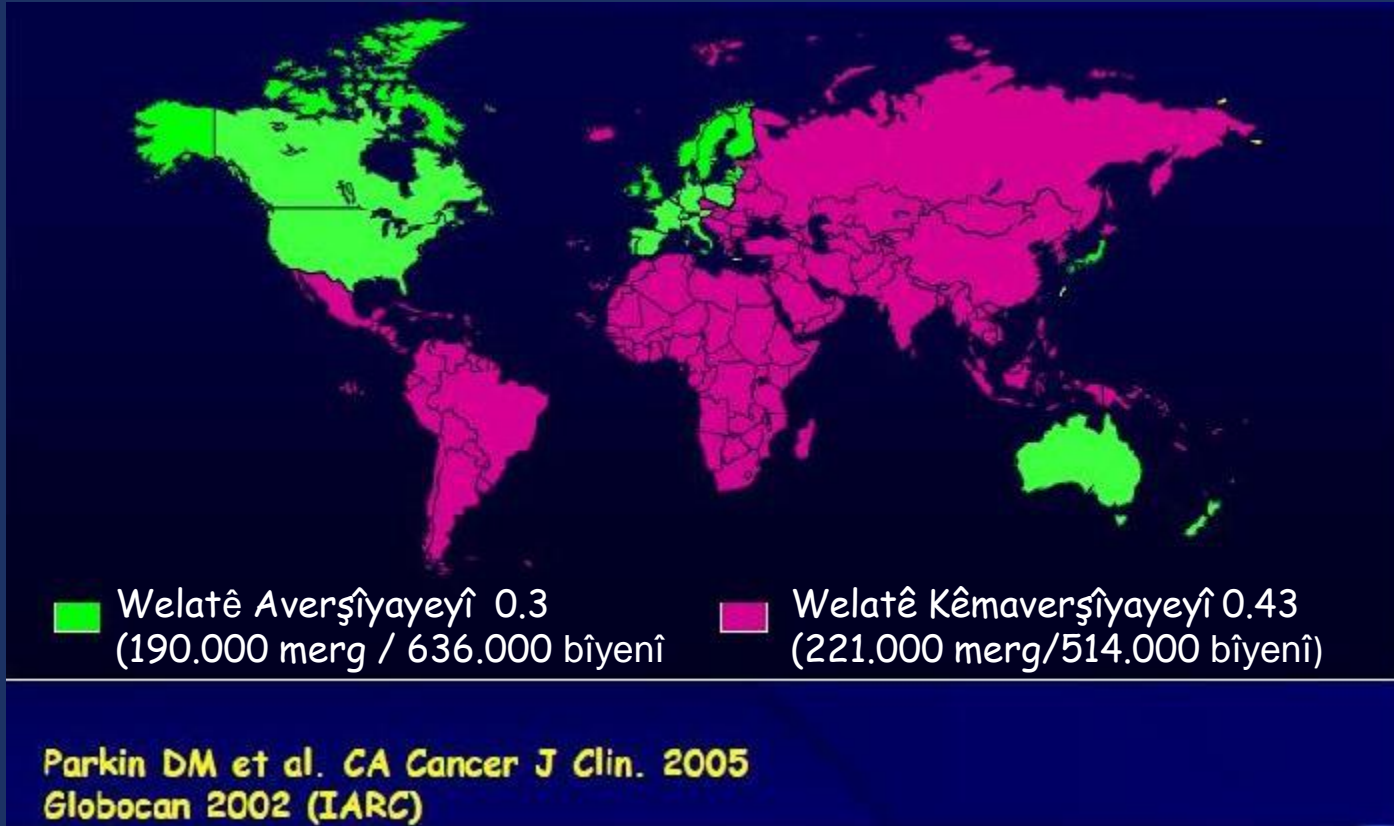
Parkin DM et al. CA Cancer J Clin. 2005
Globocan 2002 (IARC)

MERG (MORTALITE) (Paradoks)

Welatanê Averşîyayan de
Bîyenê Mergî

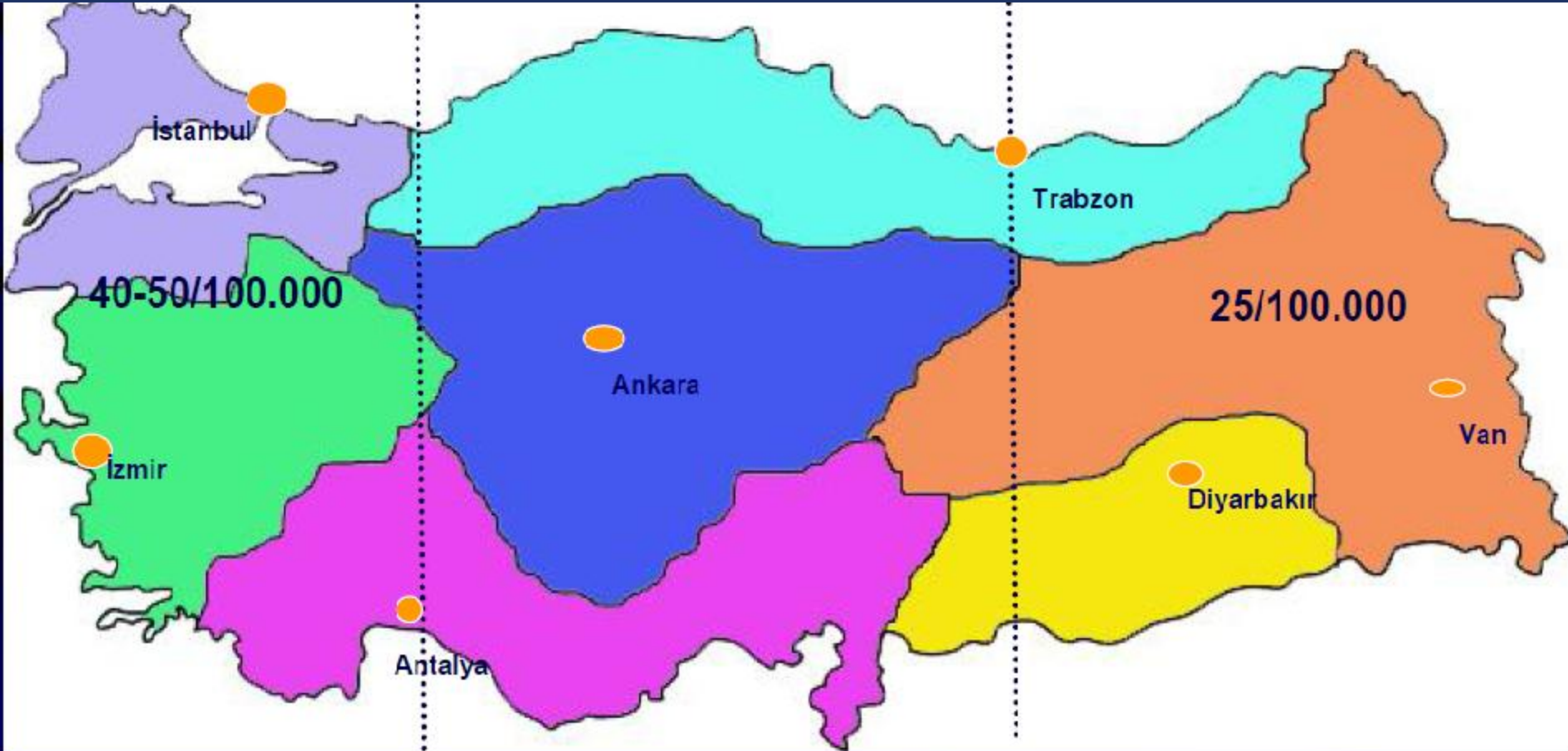
Welatanê Kêmaverşîyayan
de Bîyenê Mergî

TIRKÎYA DE QANSERÊ ÇIJAN

Her serre nêzdîyê 15.000 bîyenê neweyî (yeni olgu)
(30/100.000). *Mıntıqaya ma de 25/100.000*

TIRKÎYA DE QANSERÊ ÇIJAN

Mintiqayan de Merhaleyê (Evre, Stage)

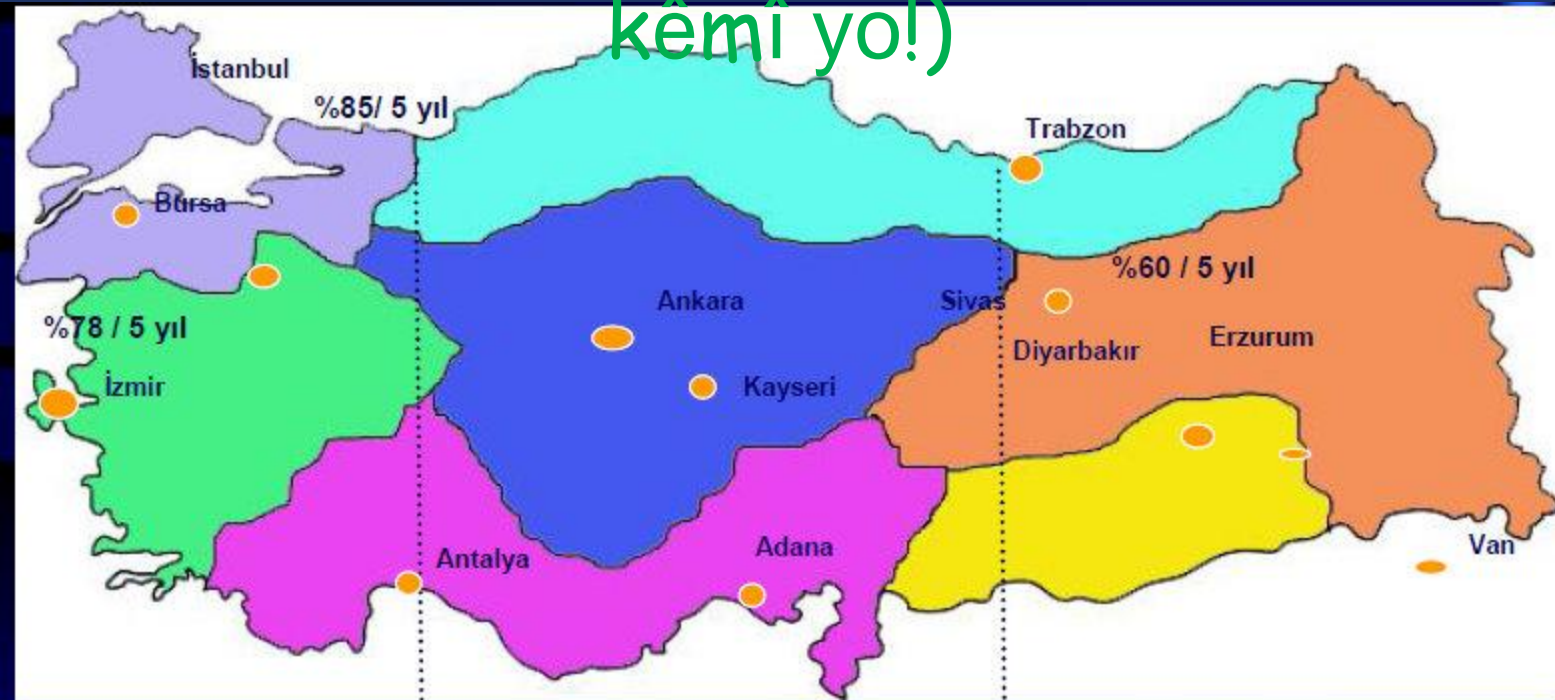
Mintiqaya ma de merhaleya averşîyayîye (ileri evre, stage III)

Ozmen V. The Journal of Breast Health 2008

TIRKÎYA DE QANSERÊ ÇIJAN

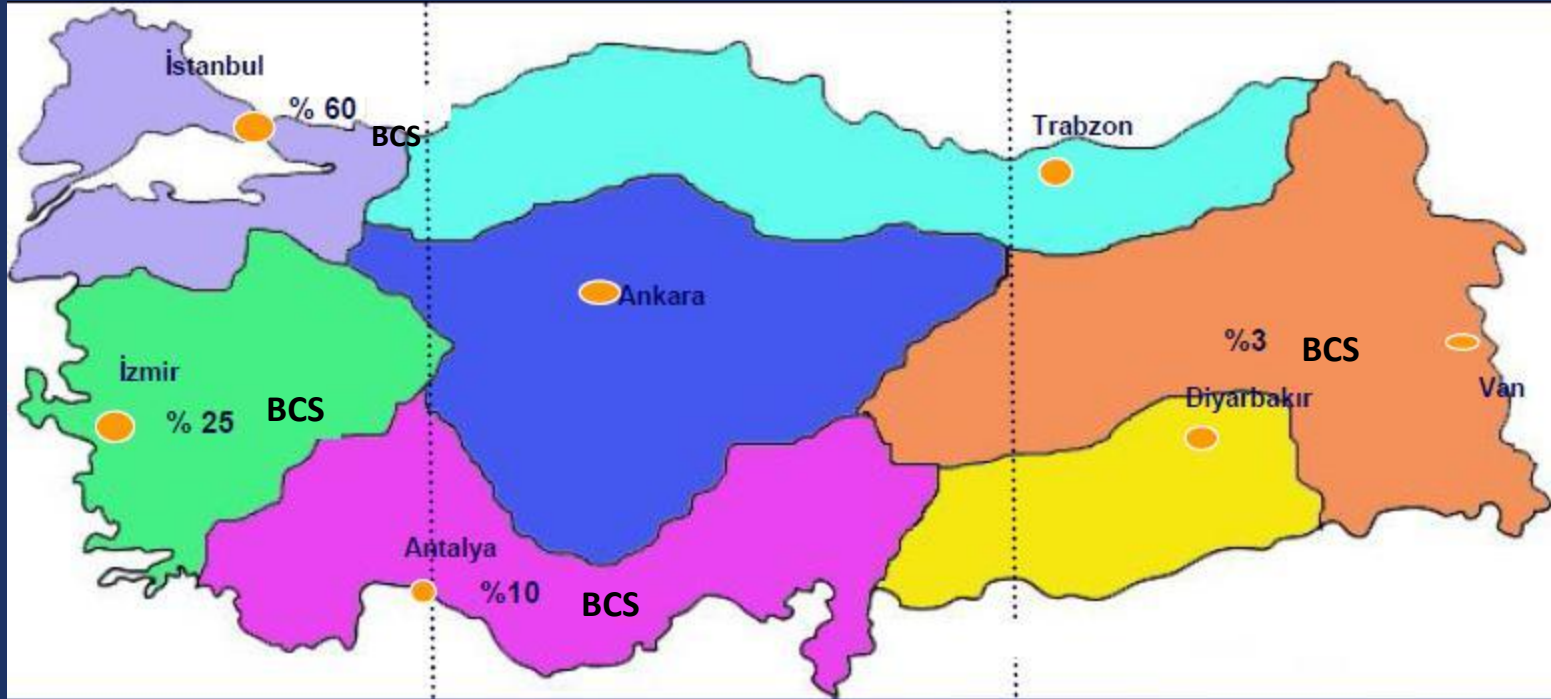
Mintiqayan de 5 serrî weşmendiş (sağkalım)
(Mintiqaya ma de 5 serrî weşmendiş zî ancîna
kêmî yo!)

TIRKÎYA DE CERAHÎYA SEVEKNAYÎŞÊ (Koruma) ÇIJAN (BCS)

Mintiqayan de BCS (Breast Conservative Surgery)

BCS (Breast Conservative Surgery)

→ % 55ê qanserê çijan welatanê averşîyayan de aseno, % 45ê ey zî welatanê avernêşîyayan de aseno

(Meme Ca % 55'i gelişmiş % 45'i gelişmemiş ülkelerde görülüyor)

→ Mergê ke sebebê înan qanserê çijan o, % 45ê înan welatanê averşîyayan de, % 55ê înan zî welatanê avernêşîyayan de asenê.

(Meme Ca'ya bağılı ölümlerin % 45'i gelişmiş % 55'i gelişmemiş ülkelerde görülüyor)

ÇIRA?

- Teşxîş de ereykewtiş! (teşhiste geç kalma)
- Tedawîya tay û bêtesîre! (yetersiz ve etkisiz tedavi)

Porter P. New Eng J Med 2008

Fidran G et al. Eur J Cancer 2001

WELATANÊ AVERŞÎYAYAN (EWROPA, AMERÎKA) DE MERG ÇIRA KÊMÎ YO?

TEŞXÎSO REW (BI MAMOGRAFÎ CIGÊRAYÎŞ)

QANSERÊ BÊDEST-MUAYENEYÎ ZÊDE YO (NON-PALPABL KANSER)
(>%70)

ÇAPA NÊMEKÎ (ORTALAMA ÇAP) KÊMÎ YA <1.5 CM

KEMOTERAPÎYA BITESÎRE (ETKİLİ KEMOTERAPİ)

TEDAWÎYA VER BI HEDEFÎ (HEDEFE YÖNELİK TEDAVİ)

ÎNHÎBTORÊ AROMATAZÎ

KÊMBÎYAYÎŞÊ RÊJEYA QANSERÎ

TAMOKSÎFEN (KEMOPREVANTASYON)

PROFÎLAKTÎK MASTEKTOMÎ

EGZERSIZÎ (MUSNAVÎŞÊ HEREKETAN)

DÎYET

Elmore JG et al. Breast cancer screening (review) JAMA 2005

Fletcher SW et al. Mammographic Screening for breast cancer N Eng J

Asya û welatê ma de rêjeya qanserê çijan (Meme CA) ha bena zaf!

ÇIRA?

Dergbîyayîşê cuye/heyatî (yaşamin uzaması)

Cuya (heyato) rojawankerde (Westernizing Life)

-erey û kêmpitardiş (Geç ve az doğum)

-Laktasyon

-Dîyet

-kêmhereketkerdiş/ stres / zehmetbîyayîşê cuye

(yaşamin zorlaşması)

Ozmen V, Anderson BO. US Oncology 2008

Porter P. New Eng J Surg 2008

Tuncer M. Cancer Control in Turkey 2008

Anderson BO, et al. Cancer 2008

Qanserê Çijan de Faktorê Rîskî

(Seranserê emrî de rîskê qanserê çijan: % 12.7
(yaşam boyu risk;1/8)

Qanserê çijan de faktorê muhimî

▶ Cinsîyet

▶ Emr (yaş)

Faktorê Zereyî (înrînsîkî)

Hormonê endojenî

Meselaya Merdimêyewbînanbîyayîşî (akraba öyküsü)

Musaîdiya genetîkî (BRCA1, BRCA2)

Nêweşiyê çijan yê prolîferatîf benîgne

Faktorê teberî (ekstrînsîkî)

Hormonê eksojenî

Tarzê cuye û diyet

Faktorê derûdorî (çevresel faktörler)

Rîskê Kesaneyî (Şexsî)

Modelê Gaîlî;

xususîyetê taybetî,
emrê menarşîtê yewinî,
hûmarê bîyopsî,
pitardişê yewinî,
hûmarê merdimanê qanserinan gêrîyêno verê çimî

Modelê Clausî;

hîkayeya keyeyî (famîlya),
merdimanê dereceya yewin û dîyine de vejîyayîşê qanserê
çijan û kamcîn serran de nêweşîye vejîyaya.
nê modelî de goreyê Modelê Gaîlî ra bineyna zêde zanayîş
esto.

Her di modelan de zî faktorê rîskî, yê ke têkilîya xo û rîşa
merdimwere (qanserî) kêmiyo (dîyet) yan zî komel de zaf

GÊRAYÎŞÊ/SEHNAYÎŞÊ QANSERÊ ÇIJAN (MEMIKAN)

(Amanc; Teşxîso Rew)

- Haydarîye (Awareness)
- Perwerde
- Xo bi xo muyane (Breast self-exam)
- Muayeneyê Klînîkî yê Çijan
- Mamografî (55 serran ra pey
mortalîteya mamografîyê rutînî % 33)

Pêşnîyazê Komela Qanserî ya Amerîka

20-39 serrî:

Her aşme xo bi xo muayene, 3 serran ra reyêk muayeneyê klînîkî

40 Serran ra cor:

Her aşme xo bi xo muayene

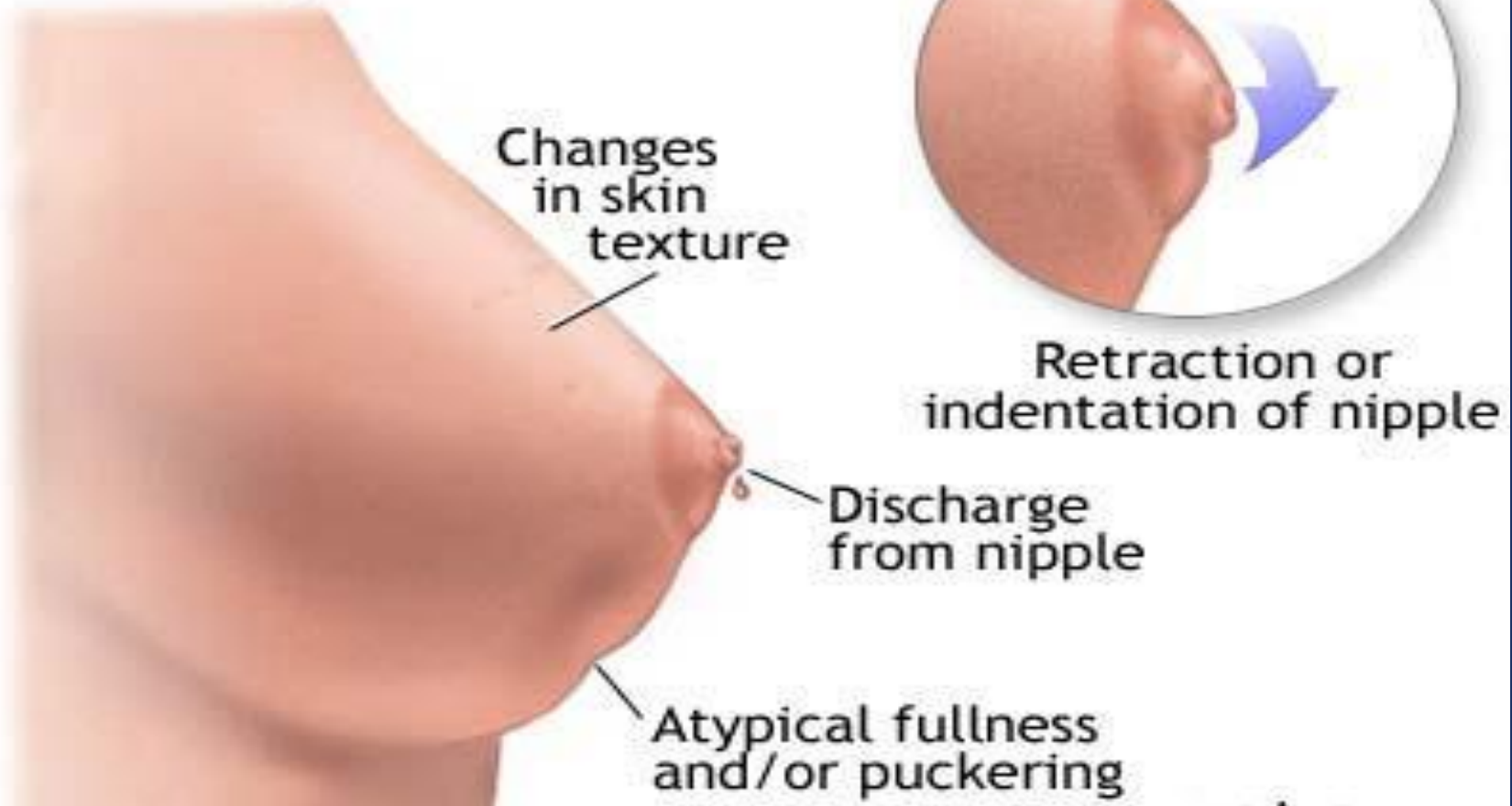
Her serre muayeneyê klînîkî û mamografî.

Xo bi xo muyane (Breast self-exam)

(Pê çiman, poste û serê çijanê xo muyane kerdene)

Breast self-exam:
Visual inspection

Xo bi xo muyane (Breast self-exam)

Banyo de muyane

Vera eya de muyane

Pê engîştan muyane

Kîştakewte muyane

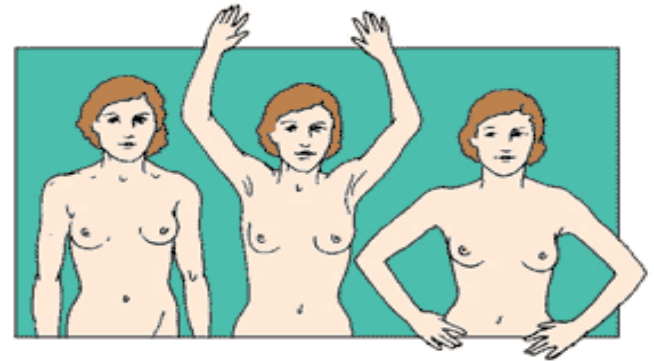
Serê çijanê xo muyane

Breast Self-Exam

1. Examine your breasts in the shower.

2. Examine your breasts in the mirror with your arms down, up, and on your hips.

3. Stand and press your fingers on your breast, working around the breast in a circular direction.

4. Lie down and repeat step 3.

5. Squeeze your nipples to check for discharge. Check under the nipple last.

QANSERÊ ÇIJAN DE EHEMÎYETÊ TEŞXÎSÊ REWÎ

Teşxîso rew îmkan dano tedawîya cerrahî
ke çijeyî bêrê pawitene (seveknayene)

Teşxîso rew mergî keno kêmi

→ Eger rew teşxîs bibo, qansero ke tewr asan beno weş (%
100), qanserê çijan o) (Erken teşhis edilirse en kolay iyileşen
(% 100) kanser, meme kanseridir)

Teşxîsê qanserê çijan ke rew tedawî beno
ercan o.

Warwick J et al: Cancer 2004

TEDAWÎYA QANSERÊ ÇIJAN

Tedawîya Cerrahî

Seveknayîşê Çijan (BCS)

(Breast Conservation; resection of primary breast cancer + adjuvant RT + assessment of axillary lymph node status)

Mastektomi + Axsillary Dissection

Tedawîya Teberê Cerrahî

Raditon Therapy

Chemotherapy

Adjuvant Chemotherapy

Neoadjuvant Chemotherapy (***)

Chemotherapy for Distant Metastases

Anti-estrogen Therapy

Ablative Endocrine Therapy

Anti-HER2/neu Antibody Therapy

BCS Versus Mastektomi

➔ Cerrahîya çijan de 30 serranê peyênan de averşîyayîşê radîkalî yê neweyî;

➔ Herinda mastektomi de çije seveknayîş (BCS)

BCS Versus Mastektomi

Metaanalîzê new xebatanê randomîzeyan de (hûmara nêweşan: 4981) rêjeya mergê 10 serran de mîyanê Mastekomî û cerahîya seveknayoxe ya çijan de tu ferqêk nêmayo dîyene.

(Dokuz randomize çalışmanın metaanalizinde (hasta sayısı 4981) Mastektomi ile meme koruyucu cerrahi (BCS) arasında 10 yıllık ölüm oranında hiçbir önemli fark bulunamamıştır)

Pierce et al: Breast Cancer Res Treat 2003

BCS versus Mastektomi

Xebata Grûba Mîlanî badê 20 serran teqîbkerdişî mîyanê Mastekomî û cerahîya seveknayoxe (pawitoxe) ya çijan de surveyo spesîfîk seyyewbînan ame dîyene.

(Milan çalîşma grubu; 20 yîllîk takipten sonra meme koruyucu cerrahi ile mastektomi arasında spesifik surveyi eşit buldular)

Veronesi et al: N Eng J Med 2002

Neoadjuvant Chemotherapy

Qicbîyayîşê kîle
Kêmbîyayîşê merhaleyî
(stage)

Seveknayîşê Çijeyî (BCS)

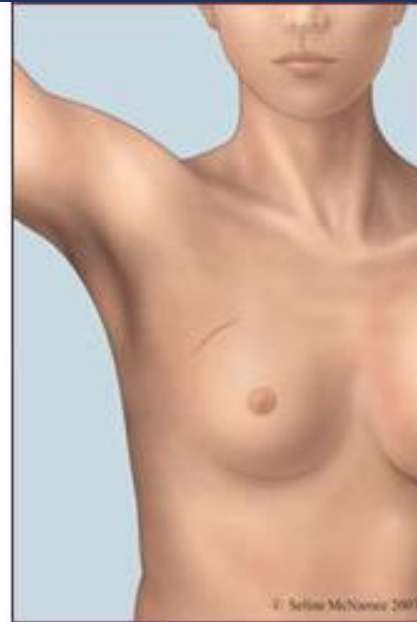
(Breast Conservation; resection of primary breast cancer+adjuvant RT+assessment of axillary lymph node status)

Mastektomi

Çiye seveknayış
(BCS)

Seba Pawitişê Çijeyî Cerrahî (Breast Conservative Surgery)

Nîşanî (Endîkasyonî):

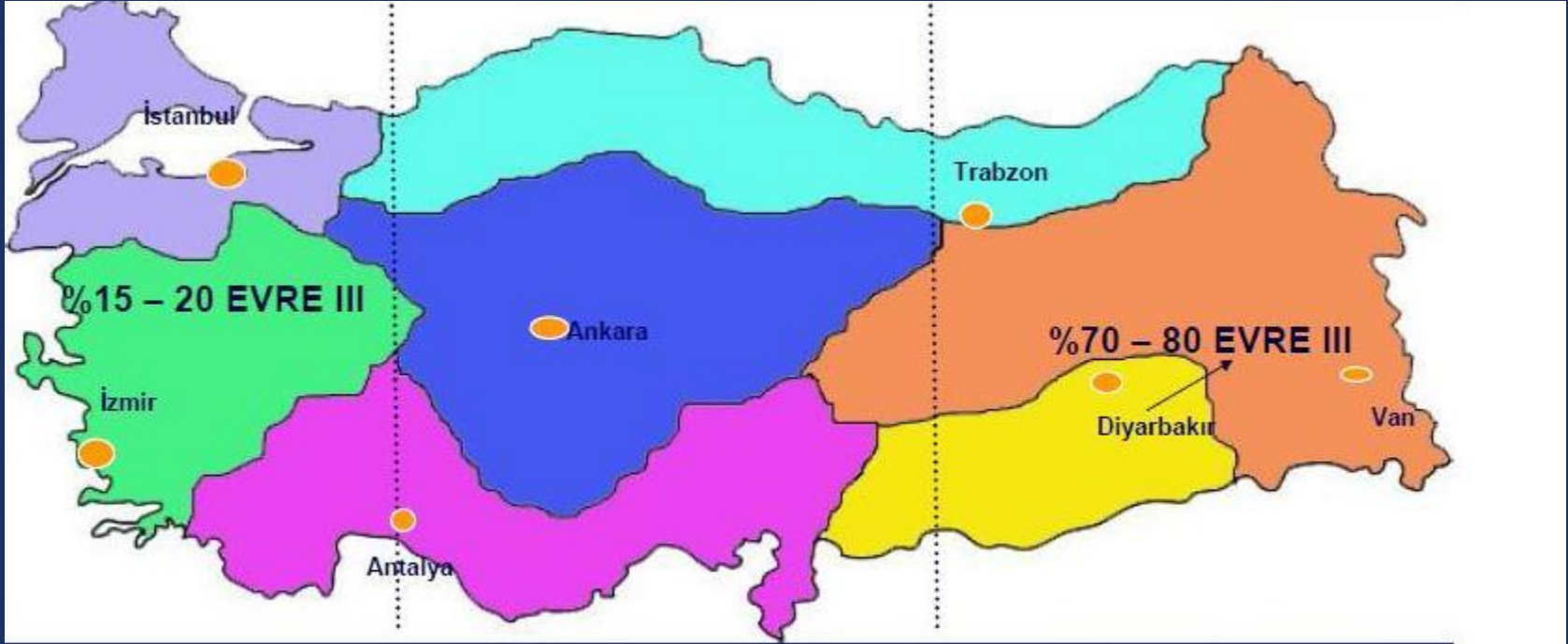
- T1, T2 (< 4 cm), N0, N1, M0
- Çijanê girdan de T2 > 4 cm
- Goreyê klînîk û mamografî ra 1(yo) lezyon

Kontraendîkasyonî:

- T4, N2 yan M1 (kesê ke nêweşîya xo "lokalîze T4" yo û kesê ke "metastaso sîndorkerde" yê înan esto, rewşa înan, seba cerrahîya seveknayîşê memikan musaîd a.)
- Êyê ke Mastektomî tercîh kenê
- Êyê ke multîfokal/multîsentrîkê klînîkî yê

NETÎCE

Netîce (Peynîye)-1

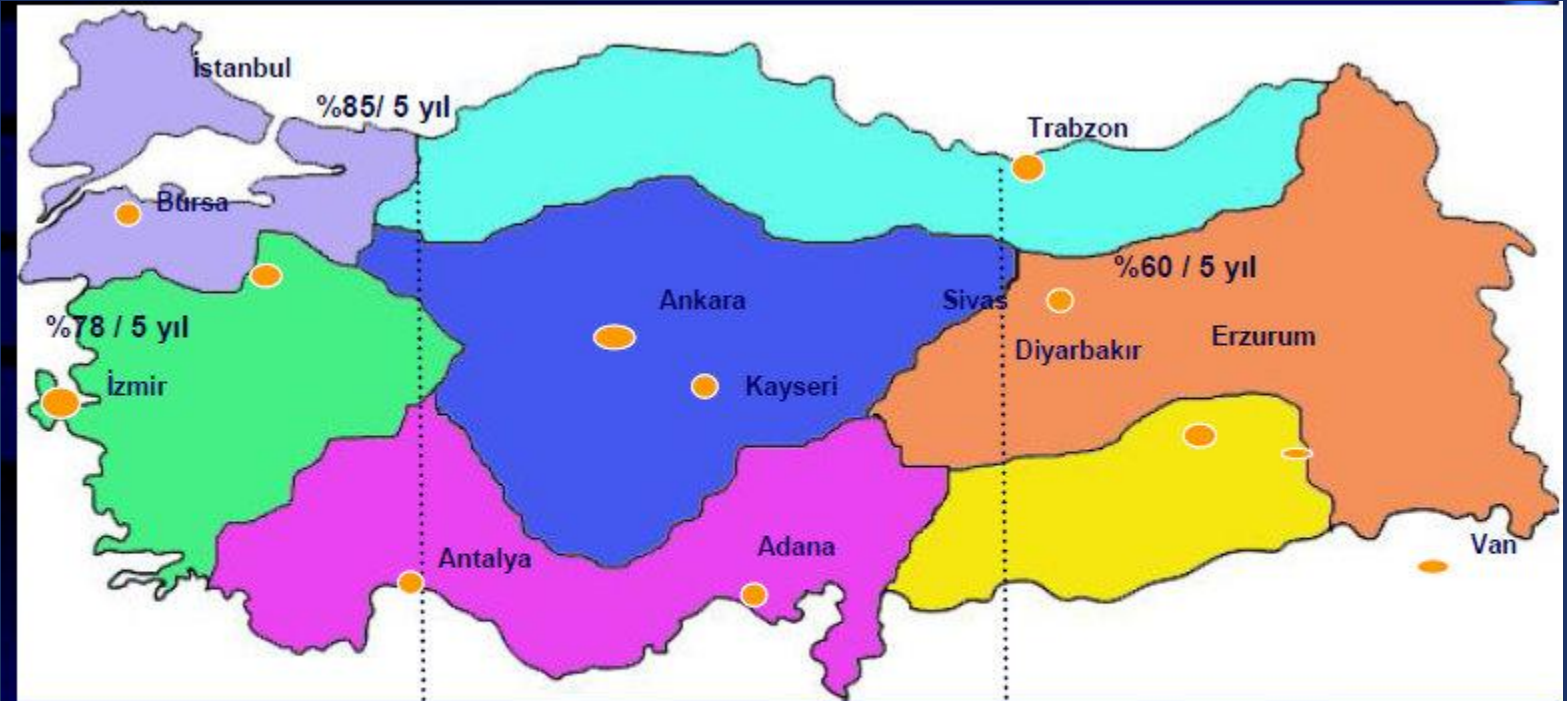

Ozmen V. The Journal of Breast Health 2008

-Bitaybetî mintiqaya ma de rêjeya "qanserê averşîyayeyî" zaf berz a, seba teşxîskerdişê rewî xebata "multidisipliner"e (hetkarîya mîyanê KETEM, cerrah, radyolog û onkologan... de) şert a.

(-Bölgemizde özellikle illeri evre meme kanseri görülme oranı çok yüksek olup;erken teşhis için multidisipliner çalışma ve tarama programlarının önemi görülmelidir...)

Netiçe-2

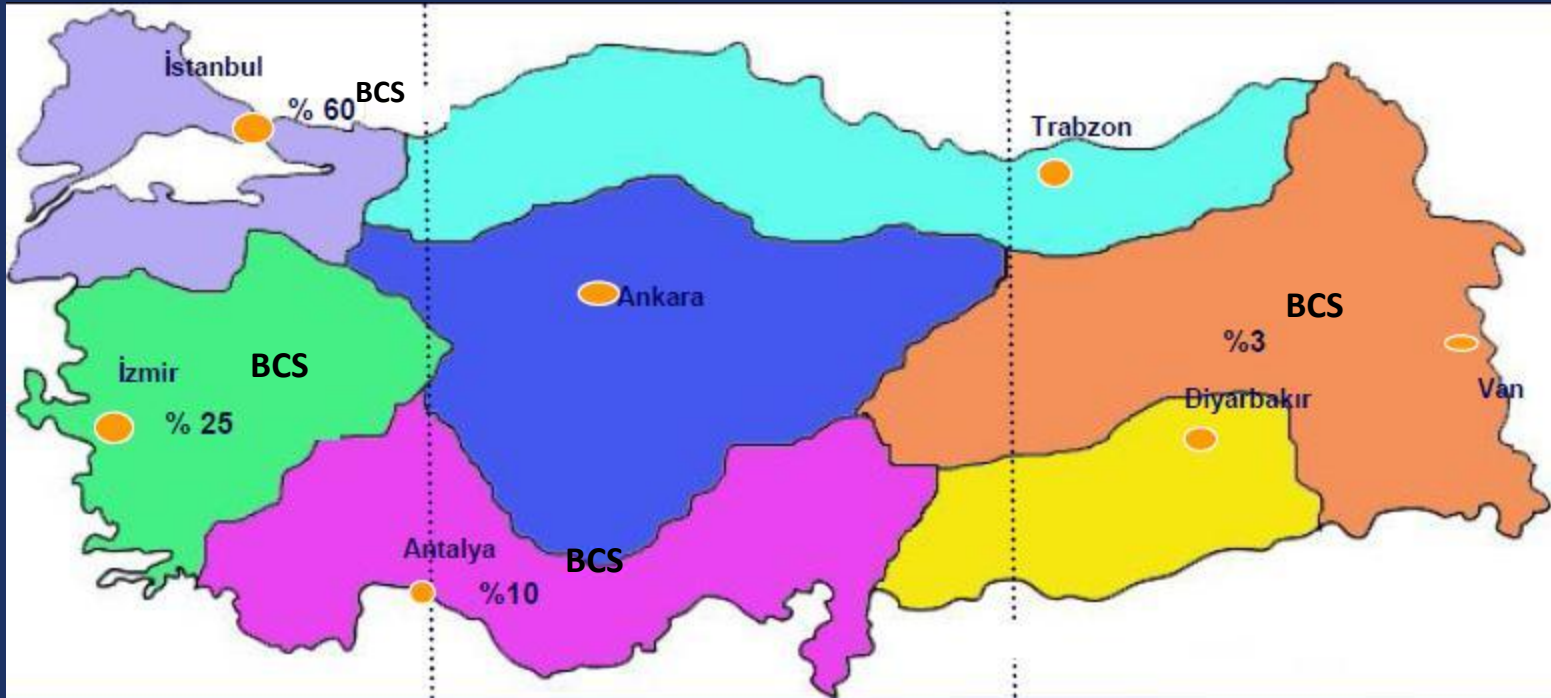
Ozmen V. The Journal of Breast Health 2008

-Mintiqaya ma de survi hîna kêmî ya. Semedê tedawî û teqîbkerdişêkê hîna holî ganî cerrah û onkologê medîkalî pîya/koordîne bixebitîyê.

(-Bölgemizde survi daha düşük. Daha iyi tedavi ve takip için cerrah ve medikal onkoloğun birlikte/koordîne çalışması gerekli)

Netîce-3

Mintiqa ya ma de rêjeya BCS zaf nizm a... Berzkerdişê rêje anca bi xebata koordîneyî ya mîyanê cerah, patolog û onkologê radyasyonî de mumkin bena. (Bölgemizde BCS oranı çok düşük...Oranı yükseltmek cerrah,patolog ve radyasyon onkoloğunun koordineli çalışma ve çabasıyla mümkün olabilir)

BCS (Breast Conservative Surgery)

Sipas...Teşekur...

Zazaca gelecek 10 yıl içinde ölmüş diller arasına girebilir! (UNİCEF uyarısı)

II MTG'de Zazaca Kürtçesinin bir sunum dili olarak kullanılması "sembolik" olmanın ötesinde önem taşıyor...

Kongre başkanı Dr. Selçuk MIZRAKLI, DTO başkanı Dr. Şemsettin KOÇ ve organizatörlere teşekkürler.